

**КОЛЕКЦІЯ ТРОПІЧНИХ І СУБТРОПІЧНИХ РОСЛИН БОТАНІЧНОГО САДУ
ЧЕРНІВЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ім. Ю. ФЕДЬКОВИЧА**

Наведено дані щодо таксономічного складу колекцій тропічних і субтропічних рослин Ботанічного саду Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Історія Ботанічного саду Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича (ЧНУ) бере початок з 1877 р., коли міська управа прийняла рішення про його заснування на площі 4932 м² поряд з народним садом (нині парк ім. Т.Г. Шевченка) [1]. Упродовж 60 років він був єдиним ботанічним садом на Прикарпатті і зробив вагомий внесок у збагачення інтродукованої флори регіону.

Першому директору Саду – професору Едуарду Танглю вдалося у досить стислі терміни закласти колекції рослин, побудувати оранжереї тощо. На невеликих площах закритого ґрунту (110 м²) було зібрано понад 200 видів тропічних і субтропічних рослин. Значна частина колекцій загинула під час Великої Вітчизняної війни, а наукова документація була втрачена. Залишки колекцій є нині "золотим фондом" Ботанічного саду. Серед них представники найдавніших рослин планети – *Ceratostylis mexicana* Brongn., *Cycas revoluta* Thunb., *Araucaria excelsa* (Lamb.) R. Br., *Casuarina torulosa* Ait. Гордістю Саду є сторічні екземпляри *Livistona chinensis* Maft, які цвітуть і плодоносять.

У повоєнні роки здійснено відбудову оранжерей та експозицій, видано списки насіння, налагоджено зв'язки із зарубіжними країнами та радянськими республіками щодо обміну насінням, посадковим мате-

ріалом, науковою інформацією. Міцні творчі зв'язки є запорукою успішної роботи колективу Ботанічного саду ЧНУ.

У 1973 р. побудовано експозиційну оранжерею площею 525 м², де рослини розміщені за ботаніко-географічним і систематичним принципами. Це дає можливість ознайомитися не тільки з представниками континентальних флор, а й простежити еволюцію рослинного світу.

Велику допомогу у формуванні та поповненні колекцій тропічних та субтропічних рослин надано Національним ботанічним садом ім. М.М. Гришка НАН України і зокрема його директором Т.М. Черевченко, яка особисто взяла участь в ідентифікації значної кількості видів з колекції нашого Саду. На базі Ботанічного саду ЧНУ була проведена 35-а регіональна нарада секції закритого ґрунту Ради ботанічних садів України і Молдавії (1986 р.), яку очолювала Т.М. Черевченко, що також допомогло становленню колекції закритого ґрунту.

Нині колекції тропічних і субтропічних рослин Саду налічують 900 видів. Таксономічний склад колекції наведено у таблиці. Назви родин і родів наведено згідно [2, 3, 4].

Аналіз географічного походження показав, що рослинність Африки становить 23% від загальної кількості видів, Північної Америки – 22%, Азії – 15 %, Європи – 8%, Австралії – 5%.

У подальшому планується поповнити колекції ботанічно цікавими, корисними і декоративними видами.

Таксономічний склад колекцій тропічних і субтропічних рослин, інтродукованих у Ботанічному саду ЧНУ

Родина	Рід	Кількість видів і сортів, шт.
Лycopodiophyta		
Selaginellaceae Willk.	Selaginella L.	2
Polypodiophyta		
Adiantaceae Ching.	Adiantum L.	5
Aspidiaceae Mett. ex Frank	Cyrtomium C.Prest Dryopteris Adams	1 1
Aspleniaceae Mett. ex Frank	Asplenium L.	2
Davalliaceae Mett. ex Frank	Davallia Smith	1
Nephrolepidaceae Pichi-Sermolli	Nephrolepis Schott	6
Polypodiaceae Presl	Colysis Hamilt. ex D.Don Microsorium L. Platynerium Desv. Polypodium L.	1 1 1 1 3
Pteridaceae Reichenb.	Pteris L.	4
Sinopteridaceae Koidz	Pellaea Link	1
Pinophyta		
Araucariaceae F. Neger	Araucaria Juss.	2
Cupressaceae F. Neger	Cupressus L.	5
Cycadaceae L. A. S. Yonson	Cycas L. Ceratozamia Brongn.	1 1
Ephedraceae Dumort	Ephedra L.	1
Pinaceae Lindl.	Cedrus Mill.	1
Podocarpaceae F. Nager	Podocarpus Thunb.	2
Magnoliophyta		
Acanthaceae Juss.	Aphelandra R. Br. Beloperone Nees. Crossandra Salisb. Fittonia Coem. Hypoestes Solan ex R. Br. Hemigraphis Hees Perilepta Bremek Pseuderanthemym Radik. Ruellia L. Sanchesia Ruiz et Pav. Jacobinia Nees ex Moric.	1 1 1 2 1 1 1 1 1 1 3 1 1 2
Agavaceae Endl.	Agave L. Cordyline Commex Juss.	8 6

Продовження табл.

Родина	Рід	Кількість видів і сортів, шт.
	Dracaena Vand. ex L.	5
	Sansevieria Ruiz et Pav. Jucca L.	8 2
Aizoaceae	Aptenia L. N. Br. Lampranthus Haw. Oscularia (L) Schwant. Delosperma Ait Trichodiadema Mill.	1 2 2 1 2
Alismataceae DC.	Echinodorus Hook.	4
Alliaceae I.G. Agardh	Agapanthus L'Herit	2
Amaranthaceae Juss.	Alternanthera Forsk. Iresine R.Br.	1 2
Amaryllidaceae	Amaryllis L. Clivia Lindl. Crinum L. Eucharis Planch et Lind. Haemanthus L. Hippeastrum Herb. Vallota Salisb. ex Herb. Zephyranthes Herb.	4 2 4 3 4 3 1 2
Apocinaceae Juss.	Acocanthera Y. Don. Catharanthus Y. Don. Nerium L. Trachelospermum Lem. Vinca L.	1 1 2 1 1
Araceae Juss.	Aglaonema Schott Alocasia Y.Don. Anthurium Schott Arum L. Caladium Vent. Colocasia Fabr Dieffenbachia Schott Monstera Schott Philodendron Schott Pistia L. Rhaphidophora Hassk. Scindapsus Schott Spathiphyllum Schott Syngonium Schott Zantedeschia Spreng.	4 2 10 1 1 2 5 4 8 1 1 4 2 5 2
Araliaceae Juss.	Aralia Thunb. Fatsia Decneet et Planch. Hedera L. Oreopanax Decne et Planch.	1 2 12 1

Продовження табл.

Родина	Рід	Кількість видів і сортів, шт.
	Schefflera J.R. et J. Forst.	1
Areaceae Sch. – Bip.(Palmae Juss.)	Brahea Mart	1
	Butia Becc.	2
	Chamaedorea Willd.	1
	Chamaerops L.	2
	Howea Bess.	1
	Livistona R.Br.	2
	Phoenix L.	2
	Rhapis L.f.	1
	Sabal Adans.	2
	Trachycarpus H. Wendl.	2
	Washingtonia H. Wendl.	2
Asclepiadaceae R. Br.	Caralluma R. Br.	1
	Ceropegia L.	2
	Dischidia Yolerb.	1
	Echidnopsis Hook.f.	11
	Hoja R. Br.	3
	Huernia R.Br.	2
	Stapelia L.	6
Asparagaceae Juss.	Asparagus L.	8
	Ruscus L.	2
Asphodelaceae Juss.	Aloe L.	10
	Gasteria Duval.	6
	Haworthia Duval.	17
Asteraceae Dumort	Eupatorium L.	1
	Gynura Cass	1
	Senecio L.	14
Balsaminaceae A.Richard.	Impatiens L.	5
Begoniaceae C.A.Agarh.	Begonia L.	21
Berberidaceae Juss.	Berberis Hemsl. et Wils	1
	Nandina Thunb.	1
Bromeliaceae Juss.	Aechmea Ruiz et Pav.	8
	Billbergia Thumb.	6
	Bromelia L.	2
	Cryptantus Otto et Dietr.	4
	Dyckia Schult. f.	1
	Guzmania Ruiz et Pav.	4
	Neoregelia L.B.Smith	3
	Nidularium Lem.	2
	Tillandsia L.	2
	Vriesea Lindl.	2

Продовження табл.

Родина	Рід	Кількість видів і сортів, шт.
Buxaceae Dum.	Buxus L.	1
Cactaceae L.	Acanthocalycium Backbg.	1
	Astrophytum Lem.	
	Austrocylindropuntia Backbg.	5
	Aylostera Speg.	5
	Cleistocactus Lem.	6
	Dolichothele (K.Sch.) Britt.	5
	Echinocactus L. et Ot.	1
	Echinocereus Eng.	3
	Echinofossulocactus Lawr.	1
	Ferocactus Britt. et Rose	1
	Gymnocalycium Pfeiff.	7
	Lobivia Britt. et Rose	1
	Mamillaria Haw.	61
	Melocactus (Tourn.) L. et Ot.	1
	Notocactus (K. Sch.) Opuntia Mill.	18
	Parodia Speg.	8
	Rebutia K. Sch.	3
	Rhipsalis L. f.	8
	Rhipsalidopsis Britt. et Rose	1
	Tephrocactus Lem.	6
Campanulaceae Juss.	Campanula L.	3
Caprifoliaceae Juss.	Lonicera L.	1
	Viburnum L.	4
Caricaceae Dum.	Carica L.	2
Casuarinaceae R. Br.	Casuarina L. ex Adans	3
Commelinaceae R. Br.	Commelina L.	2
	Dichorisandra Mikan	1
	Rhoeo Hance	1
	Setcreasea et Schum. Sydow.	2
	Tradescantia L.	12
	Zebrina Schnizl.	1
Cornaceae Dum.	Aucuba Thunb.	2
Crassulaceae D.C.	Aeonium Webb et Berth.	9
	Cotyledon L.	1
	Crassula L.	21
	Echeveria DC.	9
	Kalanchoe Adans.	11

Продовження табл.

Родина	Рід	Кількість видів і сортів, шт.
	Monanthes L.	2
	Pachyphytum L.	2
	Sedum L.	22
Cyperaceae Juss.	Cyperus L.	5
Ericaceae L.	Azalea (L.) Sweet	31
Euphorbiaceae Juss.	Acalypha L.	2
	Codiaeum Juss.	5
	Euphorbia L.	15
	Manihot Nuell	2
	Phyllanthus Sw.	2
	Pedilanthus Neck.	1
Fabaceae Lindl.	Acacia L.	1
	Bauhinia L.	1
	Ceratonia L.	1
	Eurythrina L.	1
Geraniaceae Juss.	Pelargonium L'Her. ex Ait	6
Gesneriaceae Dum	Achimenes Pers.	2
	Aeschynanthus Jack.	2
	Episcia Mart.	1
	Gloxinia L' Her.	2
	Isoloma Decainsne	1
	Kohleria Regel	2
	Saintpaulia H. Wendl.	7
	Sinningia Nees.	1
	Streptocarpus Lindl.	2
Halorrhagaceae Ldl.	Myriophyllum L.	1
	Poented. ex L.	
Hydrocharitaceae Ashers.	Vallisneria Michx.	1
Hypoxidaceae B. Br.	Curculigo Gaerth.	1
Lamiaceae Lindl.	Coleus Lour	7
	Plectranthus L'Her.	4
	Rosmarinus L.	1
Lauraceae Juss.	Cinnamomum Schaeff.	1
	Laurus L.	1
	Persea Mill.	1
Liliaceae Juss.	Aspidistra Ker - Gawl.	2
	Bowiea Harv. ex Hook f.	1
	Chlorophytum Ker - Gawl.	7
	Dianella Lam.	2
	Drimiopsis Lindl.	1
	Eucomis L'Her.	4
	Ophiopogon Ker.- Gawl.	5
	Reineckea Kunth	1
	Rohdea Roth	1
	Ruscus L.	2
	Scilla L.	1

Продовження табл.

Родина	Рід	Кількість видів і сортів, шт.
	Smilax L.	1
Magnoliaceae Juss.	Kadsura L.	1
	Magnolia L.	1
Malvaceae Juss.	Abutilon Mill.	2
	Hibiscus L.	4
Marantaceae Petersen	Catathia G.F.W. Mey	2
	Ctenanthe Eichler	1
	Marante L.	3
Menispermaceae Juss.	Cocculus DC	1
Moraceae Link	Artocarpus J.R. et G.Forst.	1
	Dorstenia L.	1
	Ficus L.	14
Musaceae Yuss.	Musa L.	2
Myrtaceae R.Br.	Callistemon R.Br.	1
	Eucalyptus L'Her	1
	Feijoa Berg.	1
	Myrtus Con	1
	Psidium L.	1
Nandinaceae A.G. Agazdh.	Nandina Thunb.	1
Nyctagynaceae Juss.	Bougainvillea Comm.	1
Nymphaeaceae DC.	Numphaea L.	5
Ochnaceae DC.	Ochna DC.	1
Oleaceae Lindl.	Jasminum L.	5
	Ligustrum L.	1
	Olea L.	1
	Osmanthus Lour.	1
	Phillyrea L.	1
Onagraceae Juss.	Fuchsia L.	5
Orchidaceae Juss.	Aerides Lour.	2
	Calanthe R. Br.	3
	Cleisostome Blume	3
	Coelogyne Lindl.	1
	Dendrobium Sw.	2
	Epidendrum L.	2
	Gondora Ruiz et Pav.	1
	Paphiopedium Pfitz.	1
	Stanhopea Frost et Hook	5
Oxalidaceae R. Br.	Oxalis L.	2
Pandanaceae R. Br.	Pandanus L.	1
Passifloraceae Juss.	Passiflora L.	2
Phytolaccaceae R. Br.	Petiveria L.	1
	Rivina L.	1

Закінчення табл.

Родина	Рід	Кількість видів і сортів, шт.
Piperaceae C.A. Agardh	Peperomia Ruiz et Pav. Piper L.	22 5
Pittosporaceae R. Br.	Pittosporum Banks et Soland. ex Gaertn	5
Plumbaginaceae Juss.	Plumbago L.	2
Poaceae Barnhart.	Bambusa Schreb. Setaria L.	1 1
Polygonaceae Juss.	Muehlenbeckia Meissn.	1
Pontederiaceae Meissn.	Eichhornia Kunth. Pontederia L.	1 1
Prymulaceae Vert.	Cyclamen Mill. Primula L.	1 2
Punicaceae Horan.	Punica L.	2
Rhamnaceae Juss.	Colletia Juss. Howenia Thunb.	2 1
Rosaceae Juss.	Laurocerasus M. Roem	1
Rubiaceae Juss.	Coffea L. Coprosma Forst.	1 1
Rutaceae Lindl.	Citrus L. Murraya L. Poncirus Rafin. Zanthoxylum Mill	3 1 1 1
Salvinaceae Dumort.	Salvinia Micheli	2
Saururus Ldl.	Cernusis L.	1
Saxifragaceae Juss.	Saxifraga L.	2
Solanaceae Juss.	Datura L. Solanum L.	2 2
Sterculiaceae Bartling.	Abroma Jacq. Brachychiton F.Muell.	1 1
Strelitziaceae Hutch.	Strelitzia Dryand.	3
Theaceae D. Don	Camellia L.	5
Tiliaceae Juss.	Sparmannia L.	1
Urticaceae Juss.	Boehmeria Jacq. Helxine Req. Pellionia Gaud. Pilea Lindl.	4 1 1 3
Vitaceae Juss.	Cissus L. Rhoicissus Planch Tetrastigma Planch	3 1 1
Zingiberaceae Lindl.	Hedychium Koenig Zingiber Boehm.	2 1

Основними напрямками наукових досліджень співробітників Саду є такі:

– вивчення ритмів росту, розвитку інтродукованих рослин, їх декоративних якостей, стійкості в інтер'єрах;

– пошуки шляхів швидкого розмноження рослин-інтродуцентів з метою розширення асортименту квітниково-декоративних рослин.

Колекції тропічних і субтропічних рослин Ботанічного саду ЧНУ є основним джерелом поповнення асортименту рослин для цілей фітодизайну в Північній Буковині.

1. Галицька Л.Г. Чернівецький ботанічний сад – його минуле і майбутнє // Охорона, вивчення та збагачення рослинних ресурсів Буковини. Наукова конференція, присвячена 120-річчю ботанічного саду, (Чернівці, 17–19 вересня 1997 р). – Чернівці: Рута, 1997. – С. 3–4.

2. Каталог растений Центрального ботанического сада им. Н.Н. Гришко / Под ред. д. б. н. Н.А. Кохно. – К.: Наук. думка, 1997. – 435 с.

3. Сааков С.Г. Оранжерейные и комнатные растения и уход за ними. – Л.: Наука, 1983. – 621 с.

4. Тропические и субтропические растения закрытого грунта: Справочник / Т.М. Черевченко, С.Н. Приходько, Т.К. Майко и др.; Под ред. А.М. Гродзинского. – К.: Наук. думка, 1988. – 412 с.

Л.Г. Галицька, В.О. Гаврилук,
П.В. Андрійчук, Г.І. Савінова

Ботанический сад Черновицкого национального университета им. Ю. Федьковича, Украина, г. Черновцы

КОЛЛЕКЦИЯ ТРОПИЧЕСКИХ И СУБТРОПИЧЕСКИХ РАСТЕНИЙ БОТАНИЧЕСКОГО САДА ЧЕРНОВИЦКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА им. Ю. ФЕДЬКОВИЧА

Приведены данные о таксономическом составе коллекции тропических и субтропических растений Ботанического сада Черновицкого национального университета им. Ю. Федьковича

L.G. Galytska, V.O. Gavrilyuk,
P.V. Andriychuk, G.I. Savinova

Botanical Gardens of Chernivtsi National University, Ukraine, Chernivtsi

COLLECTION OF TROPICAL AND SUBTROPICAL PLANTS OF BOTANICAL GARDENS OF YURIY FEDKOVYCH CHERNIVTSI NATIONAL UNIVERSITY

The data about taxonomic composition of tropical and subtropical plants collection in the Botanical Gardens of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University are given.